

Kartlegging av høsting og utmarksbruk i Finnmark til bruk i planlegging og forvaltning

Camilla Brattland, Sanne Bech Holmgaard og Bente Sundsvold

Hvordan kan metoder for kartlegging av naturverdier og bruk av utmarksressurser kunne benyttes i planlegging av utmark og forvaltning av ressurser? Det hersker stadig usikkerhet om hvordan man kan inkludere erfaringsbasert kunnskap om bruk av naturen når det utarbeides planer eller foreslås tiltak i utmark. Vi har undersøkt ulike metoder for kartlegging av tradisjonell og samisk bruk av utmarksressurser på Sørøya og i Porsangerfjorden, og har utviklet datasett og metoder som kan være nyttig i planlegging og forvaltning.

Tradisjonell økologisk kunnskap som beskriver tidligere og nåværende areal- og ressursbruk er anerkjent som en verdifull informasjonskilde for ressursforvaltning, planlegging og miljøkonsekvensvurdering, samt i rettighetsprosesser. Forvaltningsmyndigheter er forpliktet til å vurdere erfaringsbasert kunnskap og samisk bruk i planlegging, ressurs- og arealforvaltning i samiske områder. Dette er formalisert i naturmangfoldlovens § 8, som tilsvarer artikkel 8 i FN's konvensjon om biologisk mangfold, og blant annet nærmere utdypet i planretningslinjer for endret bruk av utmark utarbeidet av Sametinget. Lovverket og retningslinjene inneholder imidlertid få avklaringer om hva tradisjonell kunnskap er, eller hvordan man på en god måte kan inkludere den i vurderings- og planprosesser.

Flere har påpekt en fragmentering av kunnskap i systemet for konsekvensutredning, med mangel på vurdering av de samlede effektene for samisk kultur og tradisjonell kunnskap og utmarksbruk. Dagens metodikk for planlegging og konsekvensutredninger fanger i liten grad opp ikke-materiell kulturarv og kulturelle verdier knyttet til bruk av naturressurser og naturbruk. Fra intervjuer med planleggere i flere prosjekter vet vi at det kan være utfordrende for de enkelte planleggere i kommunene å inkludere informasjon om tradisjonell utmarksbruk i planleggingsprosesser, fordi datagrunnlaget ofte er mangelfullt eller vanskelig tilgjengelig. Det er heller ikke sikkert at den tradisjonelle bruken blir tatt hensyn til og sikret i like stor grad som innbyggere i lokalsamfunnene

ønsker, selv om man har informasjon om bruken.

Det er derfor også viktig å få større klarhet i metoder for vurdering av verdien av bruken i forhold til verdien av andre tiltak slik som vindkraft eller akvakultur.

Vi presenterer her erfaringer fra flere relaterte forskningsprosjekter som har utforsket ulike metodikk for å dokumentere, samle inn og tilgjengeliggjøre informasjon om hvor bruk og høsting av naturressurser foregår, innholdet i bruken, hvilke verdier som knyttes til bruken, og kunnskapen om bruken. Gjennom prosjektene er det utarbeidet åpne datasett som er tilgjengelige gjennom nasjonale dataportaler, og som ulike sektorer og sivilsamfunnet kan benytte seg av i egne arbeider. Forhåpentligvis kan disse nye

resultatene og metodikken som har vært brukt i prosjektene komme til nytte for et forbedret datagrunnlag for planlegging og konsekvensvurderinger av bruk av naturressurser i utmark.

Finmarkskommisjonens kartlegging av utmarksbruk

I Finnmark har det de siste årene pågått en storstilt kartlegging av utmarksbruk og utmarksressurser

gjennom Finmarkskommisjonens kartleggingsprosess av private og statlige rettigheter til land- og sjøområder på den tidligere statseide grunnen i Finnmark (nå Finnmarkseiendommen). Finmarkskommisjonens mandat er å kartlegge eksisterende bruks- og eierrettigheter til grunn og naturressurser på Finnmarkseiendommens grunn og på bakgrunn av dette avklare omfanget av og innholdet i de

rettighetene som folk i Finnmark kan ha ervervet gjennom langvarig bruk av utmarksressursene. Kommisjonen har gjennom dette arbeidet produsert et unikt kunnskapsgrunnlag om historisk og tradisjonell bruk og høsting av naturressurser særlig i utmark. Dette kunnskapsgrunnlaget er imidlertid ikke sammenstilt på en helhetlig måte noen steder, ei heller er det formidlet på noe annet vis enn gjennom rapporter og dommer fra de ulike feltene som er kartlagt.

Utsikt over fjorden fra et sjøsamisk tun i Smørfjord, Porsanger.

Foto: Bente Sundsvold

Hva slags potensiale ligger i denne kartleggingen av tradisjonell utmarksbruk? Hvordan kan det bidra positivt til forvaltning, og for lokalsamfunn i Finnmark og det samiske samfunnet som helhet? I prosjektet TRACE (A Traditional Ecological Knowledge Database for Planning and Impact Assessments) har vi undersøkt hvordan materialet fra sakkyndige utredninger for Finmarkskommisjonen kan gjøres tilgjengelig og brukes for å forbedre datagrunnlaget for planlegging og konsekvensutredning.

Formålet med de sakkyndige utredningene for kommisjonen er å beskrive ulike gruppers bruk av grunn og naturressurser. Utredningene omfatter blant annet en kartbasert spørreundersøkelse og intervju med den fastboende

befolkningen, reindriftsutøvere og andre med interesser i området.

Utvikling av database for utmarksbruk for Sørøya

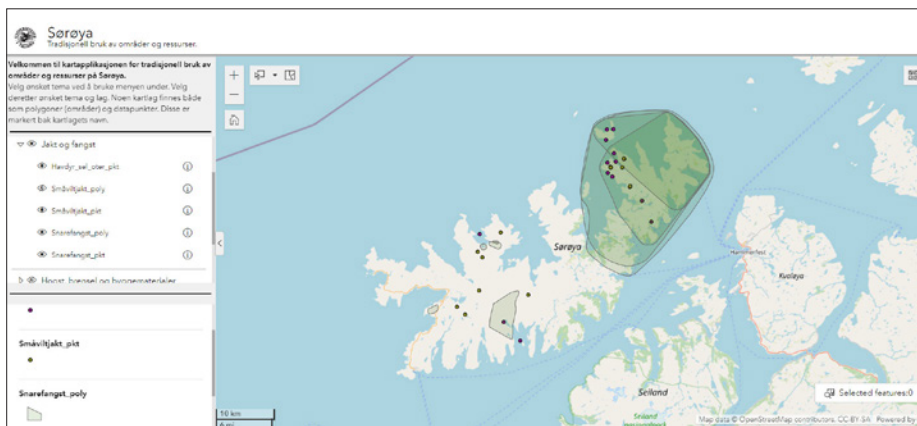
Basert på den sakkyndige rapporten fra Finnmarkskommisjonen for Sørøya som ble gjennomført i 2011 av Norsk Institutt for Kulturminneforskning (NIKU) og Universitetet i Tromsø (UiT), har vi utviklet en database over utmarksbruk i området. Rapporten var basert på totalt 37 utfylte spørreskjema og kart, som hadde blitt digitalisert av NIKU. Gjennom prosjektet TRACE ble materialet vasket og tilrettelagt for publisering i nettverktøyet ArcGIS Online. Utredningen omfatter all grunn som Finnmarkseiendommen (FeFo) overtok fra Statskog, samt sjøområder så langt ut som FeFo's eiendomsrett og øvrige rettigheter i sjøen strekker seg. Gjennom innhenting av informasjon til utredningen har lokale innbyggere og andre brukere beskrevet egen og familiens/husholdningens/reindriftsenhets nåværende og tidligere bruk av naturressurser (her: fornybare ressurser i utmark). Varighet og omfang av bruken er inkludert basert på informantens opplysninger. Ulike former for utmarksbruk er kartlagt, slik som husdyrhold, reindrift, fiske, jakt og fangst, hogst, brensel og byggematerialer, fritidsbruk og annen høsting, herunder bærplukking. I tillegg omfatter utredningen faste strukturer knyttet til bruk,

eksempelvis gammer, boplasser, ferdselsveier, gjerder og anlegg. Informantene har redegjort for bruken av de ulike ressursene med avkryssing i tabeller, knyttet bruken til stedsnavn og markert bruksområder for hver ressurs på kart. De resulterende kartlagene eksemplifisert i kartutsnittet nedenfor er basert på en digitalisering av informantenes svar på spørreskjema og avmerkinger på kart. Områder kan være markert som punkter, eller avgrenset med linje eller flate (polygon) avhengig av informasjonen som er gitt. Dataene består av informasjon om type, utvidelse og intensitet av tradisjonell arealbruk i felt. Ved å sammenstille de ulike lagene av informasjon i programvare for geografiske informasjonssystemer (GIS), kan utmarksbruken vises på ulike måter, både som samlet bruk i de ulike områdene, og fordelt på

ulike typer bruk. Bruken er delt i kategoriene husdyrhold, reindrift, jakt og fangst, hogst, brensel og byggematerialer, annen høsting, bygninger og boplasser, og ferdsel, fritid og rekreasjon.

En pilotversjon av databasen i en StoryMap (se faktaboks) og en kartapplikasjon som ligger åpent ute på nett har blitt presentert for interessegrupper og forvaltningsaktører i Hammerfest og Hasvik kommuner.

I møte med lokale innbyggere var det slående hvordan bruken i seg selv og kunnskapen knyttet til bruken hadde stor verdi for de som deltok, mens deltakerne i mindre grad var opptatt av rettighetsspørsmål og avgrensning av hvem som hadde fortrinnsrett til et område. For bygdelaget i Akkarfjord konkluderte Utmarksdomstolen med

Kart over utmarksbruk på Sørøya, basert på sakkyndig utredning for Finnmarkskommisjonen. Kartet viser et utvalg av områder for jakt og fangst hentet fra kartapplikasjonen «Sørøya».

at innbyggerne i dette området har fortrinnsrett til utmarksressursene i forhold til andre innbyggere på Sørøya eller tilreisende. Dette var imidlertid i liten grad kjent og relevant for de av innbyggerne i Akkarfjord som deltok på et lokalt møte om bruken av undersøkelsen. I andre møter fremhevet innbyggere at de ønsket seg mer formidling av lokal historie særlig gjennom historiske bilder som ellers ikke blir formidlet på nett, slik som historien til bygder som er borte, om kystsamisk fiske på Sørøya, eller om reindriftens kulturlandskap. Kommune og Statsforvalter fremhevet nytten av slike datasett for eksempel som

bidrag til nasjonale kartlegginger av sårbare naturtyper, og ønsket seg mer informasjon om hvilket bygdelag det var som hadde oppgitt informasjonen. Gjennom disse dialogene med lokale interessenter og forvaltningsmyndigheter har vi identifisert endringer som bør gjøres i pilotversjonen av databasen for å sikre at informasjon og formater er relevante og tilgjengelige for brukere av databasen. Datasettene eies av NIKU og UiT – Norges Arktiske Universitet og kan fås ved å kontakte artikkelforfatterne.

Kartlegging av høsting og naturens goder i Nordkapp og Porsanger

Gjennom prosjektene TRACE (Framsenteret, Flaggskip MIKON), IndKnow og FOODCOAST (begge prosjekter finansiert av Norges forskningsråd (NFR)) og CoastChange (Framsenteret, Flaggskip Fjord og kyst) ble utmarksbruk, fiske og bruk av marine ressurser i sjøen kartlagt i Porsangerfjorden. Det ble også gjennomført en identifisering av naturverdier. Kartleggingene ble gjort i perioden 2019–2020 i samarbeid med Mearrasiida og

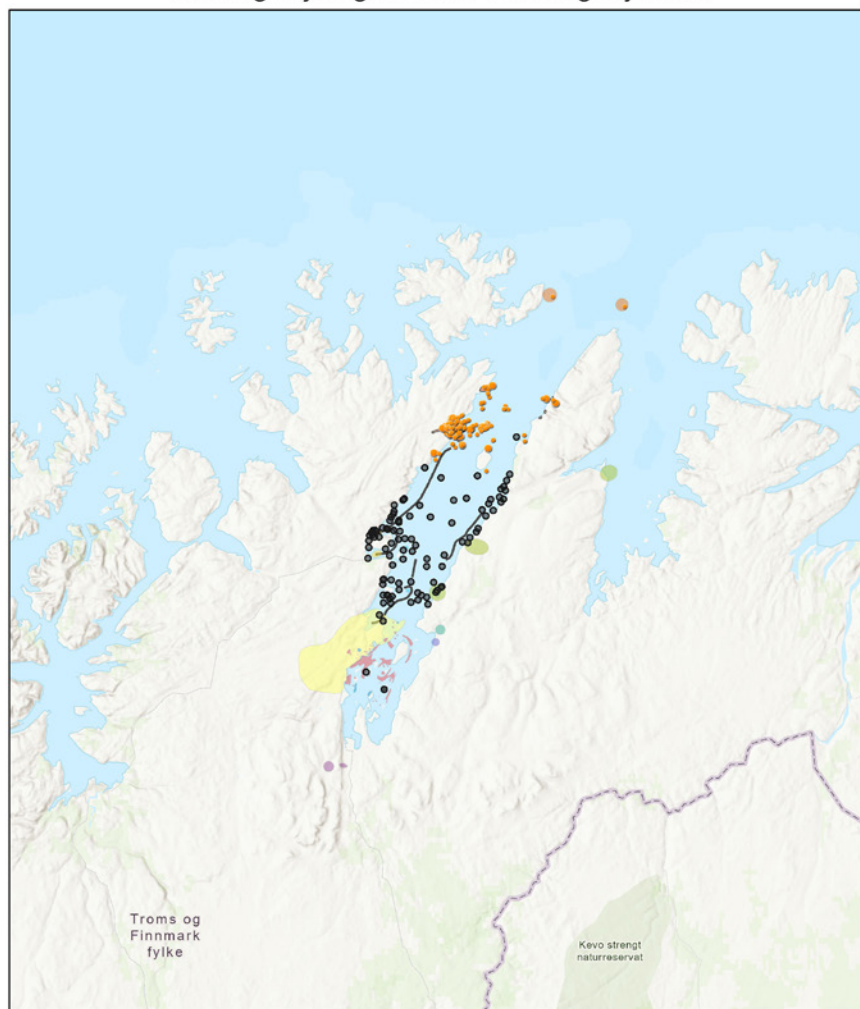
Smørfjord.

Foto: Bente Sundsvold

Mearrasámi árbediehtu, som er et senter og en forening for lokal og samisk kunnskap, begge aktive i Porsangerfjorden. Over flere år og gjennom ulike forskningsprosjekter og samarbeid med disse lokale institusjonene, er det bygget opp arkiver med kartbaserte intervjuer og etnografisk film med kunnskapsbærere i hele fjordområdet. Selv om det er brukt litt ulike metoder i de ulike prosjektene, har intervjuene hatt fokus på å dokumentere høsting av naturen, fra fjorden og holmene, fjæresonen og nærområder. De som deltok ble også spurt om endringer, årsaker til endringer, om høstingen ennå pågår, om verdier og andre tema. Intervjuene ble gjort av to lokale intervjuere for indre og ytre Porsanger, og hadde litt forskjellig fokus, på mat og endringer over tid, men alle kartla lokal naturbruk på ulike måter. Dette kan ha påvirket resultatene noe, men det var også individuelle forskjeller i hvor mye kunnskap og erfaring deltakerne selv som tradisjonelle kunnskapsbærere hadde. Som et eksempel resulterte ett av intervjuene i over 70 områder for høsting bare i den indre delen av Porsangerfjorden, mens kartlegging med ni innbyggere i Stranda og Repvåg resulterte i 132 steder i utmarka og 102 steder i sjøområdene utenfor (se kartutsnittet til høyre).

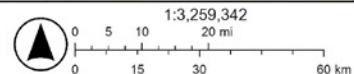
Samlet oversikt over kartleggingen i Porsangerfjorden. Områder for høsting og fiske, kategorisert etter hvilken bygd de som bruker områdene har tilhørighet til.

Høsting i sjø og utmark i Porsangerfjorden

2/2/2023

- Traditional fishing grounds
- Subsistence fisheries
- Subsistence harvesting
- Subsistence harvesting and fishing
- Garadak
- Garadak
- Brenna
- Gjøkenes
- Kistrand
- Smørfjord
- Garadak
- Børselv
- Veahkir
- Stranda
- Billefjord
- Traditional fisheries

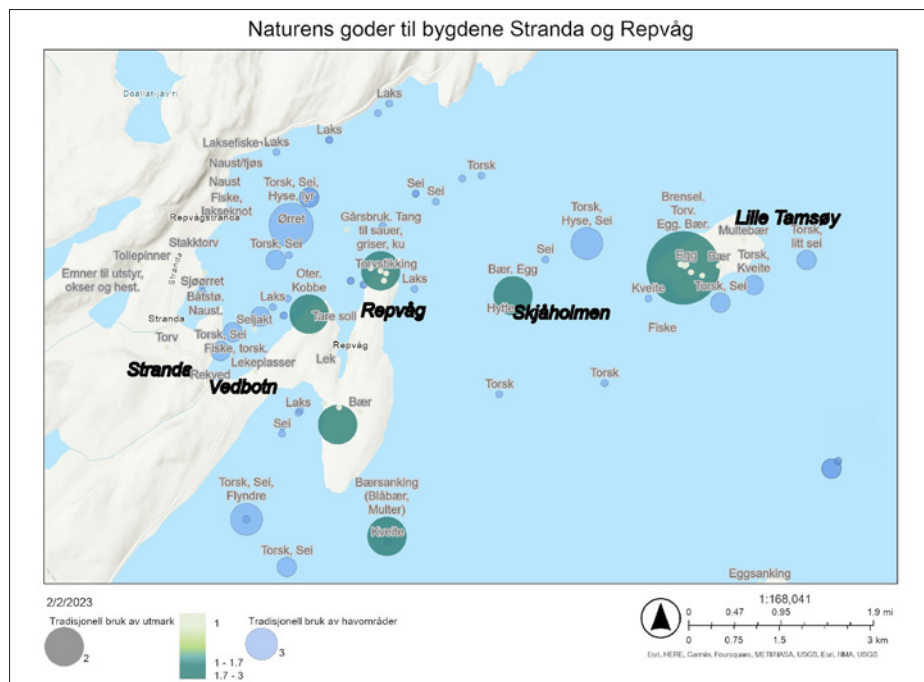
Esri, HERE, Garmin, FAO, NOAA, USGS, Esri, USGS

CoastChange prosjektet hadde et spesifikt fokus på naturens goder, også kalt økosystemtjenester, der vi ville undersøke om og hvordan lokal naturbruk passet inn i slike internasjonale klassifiseringsstandarder. I identifisering av økosystemtjenester gjøres det skiller mellom økonomisk nytte (forsynende tjenester), hvordan naturgoder bidrar til å opprettholde kulturelle praksiser og fritidsbruk, samt økologiske forutsetninger som gyte- og oppvekstplasser for ulike fiskeslag. Gjennom å anvende denne metoden ble disse skillene

stadig utfordret av lokale og samiske forståelser av naturbruk, der det var vanskelig å skille for eksempel seifiske til nytte og som del av lokal kultur fra hverandre. For økosystemtjenestekartleggingen har vi identifisert bruken av alle naturressurser, og kategorisert dem ut fra hvilken kontekst de er gitt i intervjuene. Torskefiske ble kategorisert enten som matauk eller næring avhengig av hvordan dette ble omtalt i intervjuet. Vi valgte å se matauk som en forsynende tjeneste til husholdningen, og ikke som en kulturell tjeneste som fritidsfiske,

men ingen kategorier er entydige. Flere snakket om det å dra på havet for «å dra kokfesk» som et etterlengtet avbrekk i hverdagen; eller om egg- og bærsanking på holmene som sommerens eventyr. Slike henvisninger ble da markert både som matauk (forsynende tjeneste) og kultur.

Basert på intervjuene ble høstingen digitalisert og lagt inn i samme kartsystem som datasettene over utmarksbruk og høsting på Sørøya. Høsten 2021 ble dette materialet presentert og diskutert med noen av de som var intervjuet både fra indre og ytre Porsanger. For deltagerne var identifisering av økosystemtjenester en fremmed øvelse, og de gikk ikke selv inn i identifiseringen. De kunne imidlertid svare på uklarheter og diskutere kategorier slik som tidspunkt for bruk, og hva ressursen betydde for brukerne. Gjennom identifiseringen ble det klart at noen steder og ressurser tilbyr flere goder enn andre, der særlig fiskegrunner som er nært bosettinger har forsynt innbyggerne med særlig torsk, sei og flyndre. Spesielt viktig var Strandbukta og Vedbotn, der fisket i dag beskrives som sterkt redusert eller tapt blant annet på grunn av oppdrett. Nesene der det er lite bebyggelse, slik som i nærheten av Repvåg og holmene i sjøskapat utenfor bygdene Stranda og Repvåg, er særlig viktige som sankingsområder for egg, bær, brensel og torv. Her har det også foregått jakt etter rev og kobbe, og all

Identifisering av naturgoder eller økosystemtjenester i ytre del av Porsanger, Nordkapp kommune. Høsting i sjø, særlig fiske (blå sirkler) og høsting i utmark (grønne sirkler).

slags ressurser av ved ble høstet for å gi fôr til dyr og materiale til bygg og redskaper. Fiskere som brukte områdene i ytre del av Porsanger har opprettholdt en sesongbasert tilgang til fiske gjennom innsig av skrei, noe deltakerne som kun brukte fiskegrunner i den indre delen av fjorden hadde mindre tilgang til. I den innerste delen av fjorden beskrives de fleste gamle fiskeplassene som tomme for fisk og at høstingspraksisen har opphørt eller minket. Flere årsaker til at det ikke fiskes lenger identifiseres, slik som overfiske (for den indre delen av fjorden), introduksjon av nye arter som kongekrabbe, og etablering av oppdrett (kun for fiskegrunner utenfor Stranda). At fiskeplassene er tomme, utgjør en motivasjon til å markere stedene på kart for å synliggjøre tapte ressurser og tradisjoner.

Slik som på Sørøya var det også i Porsanger interesse for formidling av lokale historier gjennom bilder og annen informasjon som kunne levendegjøre punktene og polygonene på kartene i større grad. Gjennom prosjektet Future Arctic Lives (et internasjonalt samarbeidsprosjekt der UiT og Mearrasiida er deltakere) blir dette visualisert gjennom bruk av verktøyet StoryMaps som formidler digitale kartfortellinger. Kartene blir supplert med tekster, historier, bilder og små videoklipp som setter naturbruken i lokal og historisk kontekst, og bidrar til lokalt eierskap til formidlingen. Med litt

opplæring kan folk selv fortelle sine historier om bruken av landskapet ved hjelp av dette verktøyet, og styrke Mearrasiidas rolle som formidler av lokal kunnskap også på nettstedet Meron.

Materialet viser en rik og kompleks historie om ulike og overlappende endringsprosesser i fjorden, som kombinert med initiativer for å blåse liv i og skape nye verdier i fjorden, synliggjør praksiser som kan beskrives som naturomsorg og en aktiv lokal skjøtsel. Gjennom ulike forvaltningsprogrammer slik som «Utvalgte Kulturlandskap i Landbruket» deles fjordlandskapet opp i ulike naturtyper, med ulike verdier, der sjø og land forvaltes hver for seg. I lokale og samiske forståelser av naturen er imidlertid både naturbruk og skjøtsel knyttet til en helhetlig forståelse av fjorden som ett landskap, ett fjordskap.

Framtidige bruksområder for kartleggingen

Basert på dette arbeidet har vi også utviklet offentlig tilgjengelige datasett med noen få variabler som identifiserer hvor utmarksbruken foregår, hvem som bruker ressursene, og hvilke arter og ressurser som høstes. I Nordkapp og Porsanger har samarbeidet med Mearrasámi árbediehtu og Mearrasiida tillatt utprøving av ulike metoder over en lang periode. Vi har fått muligheten til å utforske, diskutere og reflektere over hvordan

vi best kan gjøre folks kunnskap og høstingspraksiser synlig. Det vi ser er at de pågående høstingspraksisene er kapasiteter i seg selv som må være med i planlegging av tiltak i utmarka. Fleksibilitet og høsting av alt som naturen har å by på over svært store områder er et mønster som går igjen fra begge prosjektene. Ved å sammenligne bruken av utmarka på de ulike stedene ser vi at for eksempel høsting av rekved er noe som går igjen som en særlig viktig ressurs på både Sørøya og i Porsanger, mens fiske med stang og garn etter sjørøye er en praksis som stadig verdsettes og savnes i de områdene der dette ikke lenger er mulig. Å sammenligne høstingspraksiser i ulike områder vil også være interessant å følge opp i videre forsknings- og samarbeidsprosjekter.

Identifisering av naturgoder basert på lokal naturbruk og å analysere funnene i lys av internasjonale klassifiseringsstandarder som økosystemtjenester, kan bidra til å synliggjøre verdier av tradisjonell utmarksbruk, men også løfte fram eksempler på bærekraftig bruk av naturgoder (og hva vi her har kalt naturomsorg, hvor både bruk og skjøtsel inngår. I 2022 kom IPBES (Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services) med en ny alarmerende rapport om den globale tilstanden for naturmangfold, som påpeker viktigheten av å inkludere lokale og urfolks forståelser av naturens verdier, også fordi

denne kompetansen utfordrer vekstparadigmet. Rapporten åpner for å fremme lokale naturpraksiser som viktige i en bærekraftig forvaltning av naturgoder, noe denne artikkelen bidrar med kunnskap om.

Et annet viktig resultat fra prosjektet er imidlertid deling av kunnskap og erfaringer med synliggjøring av naturbruken. Det å kunne bygge kapasitet lokalt til å selv fortelle

Kunnskap gjennom digitale kartløsninger

På UiT – Norges Arktiske Universitet jobbes det med å gjøre verdifull kunnskap om tradisjonell bruk av områder og ressurser tilgjengelig gjennom ulike digitale kartløsninger og datasett. Her kan både privatpersoner og personer som jobber med planlegging og forvaltning se og hente ut informasjon. Et eksempel på slike kartløsninger er StoryMaps, som er en enkel webapplikasjon for digital historiefortelling som kombinerer interaktive kart med bilder, videoer, tekst og illustrasjoner.

Sørøya kartapplikasjon fra 2021 viser tradisjonell bruk av områder og ressurser på Sørøya. Datasettene som ligger til grunn for applikasjonen er bearbeidet og tilrettelagt for bruk av Kristine Salvesen (vasking og bearbeiding av data) og Kristin Johnsen (tilrettelegging av data til kartapplikasjon), tidligere studenter ved studieprogrammet Samfunnsplanlegging og kulturforståelse ved UiT – Norges arktiske universitet.

[Sørøya kartapplikasjon](#)

om fjorden gjennom digitale kartfortellinger (se faktaboks), er verdifullt for å vedlikeholde og gjøre synlig både kunnskap om og omsorg for naturen. Det er særlig mangelen på synlighet som gjør at forvaltningspolitikk ikke blir sensitiv nok overfor tradisjonell bruk av natur, men også mangelen på verdisetting av bruken. En kartografisk undertrykkelse av tilstedeværelsen av

StoryMap om dagens Akkarfjord, er basert på inntrykk fra feltarbeid på Sørøya høsten 2021, og laget av Kristin Johnsen (UiT – Norges Arktiske Universitet) <https://arcg.is/1CiaPO>

StoryMap om tradisjonell bruk av utmark på Sørøya, er en presentasjon av databasen fra den sakkyndige rapporten fra utredningen. Kartfortellingen er tilrettelagt av Kristin Johnsen, prosjektmedarbeider ved prosjektet TRACE. <https://arcg.is/1e10z10>

Datasett over tradisjonell høsting og bruk av ressurser i sjø og utmark i Porsangerfjorden, fra 2022 er publisert i StoryMap om Porsangerfjorden tilbake til livet (Porsangerfjord Back to Life, <https://arcg.is/1CiaPO>) i regi av prosjektet Future Arctic Lives og er tilgjengelig som geografiske data fra universitetsmuseet i Tromsø. Referanse til datasett: UiT – Norges Arktiske Universitet 2022. Tradisjonelt fiske. Tilgjengelig på dataverse.no. UiT – Norges Arktiske Universitet 2022. Utmarksbruk. Tilgjengelig på dataverse.no.

disse praksisene og av det sjøsamiske fjordskapet gjør også at disse stenges ute fra vurderinger av konsekvenser ved ulike tiltak. For eksempel vil ikke sjøsamisk bruk planlegges inn om den ikke er kategorisert nettopp som dette og gjort synlig i samfunns- og arealplaner som legger føringer for hvordan arealer skal brukes og næringsliv utvikles.

Digitaliseringen og tilgjengeliggjøringen av datamaterialet for Finnmarkskommisjonen har bydd på andre utfordringer. Her er allerede empirien tilgjengelig igjennom en tidligere gjennomført kartleggingsprosess som var fokusert på rettighetsavklaring. Prosessen rundt tilblivelsen av data er dermed skapt i en annen kontekst, der de som bidrar med informasjon ikke er involvert i utviklingen av selve databasen eller andre digitale formidlinger av materialet. Informantene har i de sakkyndige utredningene kunnet velge om de ønsker at informasjonen skal kunne brukes i forskning og lokalhistorisk arbeid, i tillegg til å inngå som grunnlag for Finnmarkskommisjonens arbeid. Samtidig kan selve kartleggingen være lite kjent i bygder og kommuner, mens interessen i forvaltningen er stor for nettopp denne typen data. Om disse datasettene offentliggjøres, er det viktig å sikre at tilgjengeliggjøringen av data skjer på lokalsamfunnets premisser og i tråd med deres ønsker.

Arbeidet med utviklingen av disse metodene og databasen samt intervjuer, møter og workshops har bekreftet den potensielle nytteverdien av dataene som er samlet inn for Finnmarkskommisjonen og av lignende kartleggingsprosesser. En offentlig tilgjengelig database med informasjon om tradisjonell bruk og kunnskap gir mulighet for interessenter, kunnskapsinnehavere og allmennheten til å basere avveininger av tiltak på tilgjengelig informasjon som ellers vil være mindre kjent. Om datasettene tilfredsstiller kravene offentlige myndigheter stiller til datakvalitet, kan planleggere og analytikere laste ned og bruke dataene til egne formål. Denne typen data vil være tilgjengelig for det meste av Finnmarksområdet etter hvert som Finnmarkskommisjonens arbeid skrider frem. Det er dermed en mulighet for å utvide denne tilnærmingen og bruke erfaringene fra disse prosjektene til å videreutvikle en helhetlig metode for og tilnærming til innsamling av og bruk av tradisjonell kunnskap i planlegging og forvaltning.

Litteratur:

- Brattland, C. 2010. Mapping Rights in Coastal Sami Seascapes. *Arctic Review on Law and Politics* 1(1): 28–53.
- Eyþórsson, E. and Thuestad, A. 2014. Incorporating Traditional Knowledge in Environmental Impact Assessment – How Can It Be Done? *Arctic Review on Law and Politics* 6(2): 1–18.
- Falch, T. and Skandfer, M. 2014. *Sámi Cultural Heritage in Norway: Between Politics of Local Knowledge and the Power of the State*. In: Krupnik, I., R. Mason & T. W. Horteon (eds) Northern Ethnographic Landscapes. Perspectives from Circumpolar Nations. Arctic Studies Center, National Museum of Natural History, Smithsonian Institution. Washington D.C
- Holmgaard, S. B., Eythórsson, E. & Johnsen, H. 2020. Kulturelle økosystemtjenester – et nyttig begrep i planlegging og konsekvensutredninger? *Kart og Plan* 113(2): 87–103.
- Myrvoll, M. et al. 2011. Felt 3 Sállan/Sørøya. Sakkyndig utredning for Finnmarkskommisjonen. *NIKU Oppdragsrapport* 241.
- Sametinget 2007. Sametingets retningslinjer for vurderingen av samiske hensyn ved endret bruk av meahcci/utmark i Finnmark. *Lovdata* 2007 (heft 7). Sametingets retningslinjer for vurderingen av samiske hensyn ved endret bruk av meahcci/utmark i Finnmark – Lovdata.

- Sametinget 2010. Sametingets planveileder. Veileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv ved planlegging etter plan- og bygningsloven (plandelen). [sametinget_planveileder-2021.pdf](#)
- Sundsvold, B. & Armstrong, C. 2019. Found in translation: identifying ecosystem services through public consultation statements in a marine spatial planning process. *Ecosystems and People* 15(1): 102–118.

Camilla Brattland
er førsteamanuensis
ved Norges arktiske
universitetsmuseum
innenfor samisk
kulturvitenskap.
Hennes ansvars-

område er knyttet til de kultur-
historiske og samiske samlingene,
og hun forsker på samisk kunnskap
om og deltakelse i forvaltning av
ressurser i sjøsamiske områder. Hun
underviser i geografiske informa-
sjonssystemer (GIS) og bruker
kvalitativ og deltakende kartlegging
som forskingsmetode.

E-post: camilla.brattland@uit.no

Bente Sundsvold
er visuell antropolog
og førsteamanuensis
ved UiT Norges
Arktiske Universitet.
Hun deltar i flere
forskningsprosjekter

som omhandler forholdet mellom
menneske og natur i nordområdene,
og forholdet mellom ekspertkunnskap
og lokal og tradisjonell kunnskap
spesielt knyttet til bruk og forståelser
av utmarksressurser.

E-post: bente.sundsvold@uit.no

**Sanne Bech
Holmgaard** er
sosialantropolog ved
Norsk institutt for
kulturminneforskning
(NIKU) på Fram-
senteret i Tromsø,

og arbeider med de menneskelige
og samfunnmessige aspektene av
naturbruk og naturforvaltning, særlig
tradisjonell kunnskap og bruk av
utmarksressurser, viltforvaltning
og inkludering av interessenter i
forskning og forvaltning.

E-post: sanne.holmgaard@niku.no